

kun har haft kort tid til at tilpasse sig omstillingen til demokrati og markedsøkonomi og nu i tillæg må tilpasse sig de krav, som deltagelsen i et komplekst og integreret EU samarbejde vil medføre. For Estland, Letland og Litauen kommer hertil, at de forud for selvstændigheden ikke havde egne centrale forvaltninger, ligesom den eksisterende lokalforvaltning efter sovjetisk mønster lå langt fra de krav, et EU-medlemsland må opfylde.

Danmark er gået i spidsen, når det gælder om at yde de fire ansøgerlande i Østersøområdet bistand til EU-forberedelsen, og der er allerede ydet omfattende teknisk bistand til bl.a. lovharmonisering samt uddannelse og træning af embedsmænd i EU-forhold.

EU har med den på topmødet i Essen vedtagne forberedelsesstrategi og offentliggørelsen af hvidbogen om det indre marked klart tilkendegivet, at Unionen vedstår sig et ansvar for at hjælpe ansøgerlandene med forberedelsesprocessen.

Reformprocessen er som helhed forløbet overraskende positivt. Dette er ikke udtryk for, at den er forløbet lige hurtigt alle steder, eller at den altid har fulgt lige linjer. Umiddelbart efter at jerntæppet forsvandt, havde vi måske en tendens til at opfatte de bagved liggende lande som en ensartet masse med fælles problemer og fælles tankegang. Denne opfattelse måtte hurtigt forlades. Stadigt tydeligere fremgår det, at vi har at gøre med selvstændige lande, der på basis af historisk erfaring, kultur og tradition udviser store indbyrdes forskelle. Det præger uundgåeligt den udviklingsproces, de er inde i.

Der tegner sig således et mere varieret billede af landene og til dels inden for landene. Det stiller forskellige krav til den form for støtte, de har behov for.

For de øvrige Central- og Østeuropæiske lande, der ansøger om medlemskab af EU, er medlemskabet ligeledes et kernepunkt både i deres udenrigspolitik og deres indenrigspolitik.

Ønsket om medlemskab af EU skal ses i lyset af de betydelige udfordringer, dette vil stille dem overfor. Efter knapt nok at have overstået reformprocessens første 5-6 vanskelige år, er de nu i gang med i de næste år at tilpasse sig EUs omfattende regelværk. Landenes erhvervsmæssige infrastruktur omstilles og udbygges med henblik på efter overgangsperioder at kunne klare sig inden for EUs indre marked.

Ser man på landene i Central- og Østeuropa, er de politiske og økonomiske reformer stort set

gået så godt, som man med rimelighed turde håbe. Det gælder især de lande, der ligger os geografisk nærmest. I nogle af de sydlige lande har reformiveren været mere behersket. De økonomiske konsekvenser har da også vist sig. Men nu synes der også i Bulgarien og Rumænien at være vilje til at tage fat på problemerne. I Ex-Jugoslavien, som på grund af den tragiske konflikt stort set har været holdt uden for processen, repræsenterer Slovenien et lyspunkt.

I landene i det tidligere Sovjetunionen er der opmuntrende og nedslående udviklingsmønstre. Mens de økonomiske reformer skrider frem i Rusland omend langsomt, kommer der fortsat uklare signaler fra det politiske niveau. Det er bekymrende, at EUs nye naboer mod øst Belarus, Ukraine og Moldova hører til blandt de lande, hvor markedsreformer er mindst fremskredne, og hvor den økonomiske udvikling fortsat synes at stå i stampe. Det har været en medvirkende årsag til det tilbageslag for de demokratiske kræfter, som vi har været vidne til i Belarus.

De centrale udviklingstræk på miljøområdet viser, at de lande, der har oplevet den største økonomiske fremgang, f.eks. Polen og Tjekkiet, også har formået at yde en betragtelig miljøindsats, omend vækstsituationen viser øgede tendenser til forurening. Estland, Letland og Litauen har efter en meget svag start formået at sætte gang i en række miljøaktiviteter, mens de sydlige lande og Rusland, Ukraine, Belarus m.v. stort set ikke endnu har formået selv at iværksætte miljøaktiviteter af betydning. Tilmed ser det ud, som om situationen i f.eks. Rusland forværres betydeligt med risiko for uoprettelige miljøskader til følge.

4. BILATERAL ØSTSTØTTE

Danmarks bilaterale øststøtte skal ses i lyset af den europæiske politiske og økonomiske nyorientering i disse år. EUs udvidelse og et stort antal østlandes gradvise integration i internationale og vestlige samarbejdsstrukturer er det centrale udviklingstræk. Øststøtten giver os i denne fase mulighed for at yde fødselshjælp og for at påvirke den langsigtede udvikling i overensstemmelse med vore østlige nabolandes interesser.

I tillæg giver øststøtten os mulighed for at bidrage til, at dansk erhvervsliv befæster sin position på nye og hurtigt voksende markeder og for at tage fat på de alvorlige miljøproblemer, landene har arvet fra det gamle styre.